

Efrajim Luntschitz (XVII. század)

Chanukkai elmélkedések

Áldott az Isten, aki nem vonta meg jóságát, irgalmát Izrael házatól, aki mind-
eddig nem hagyott el bennünket és erős karja most is védelmezi népünk ma-
radékát. Ha el is akarják oltani életünk mécsesét, Isten letekint reánk a menny-
ből és irgalma megment közülünk — legalább egy maradékot.

Erre tanít ünnepünk története.

A Talmud elbeszélése szerint „a főpap pecsétjébe volt zárva a szentelt olaj,
melyhez nem tudott hozzáférni az ellenség vakdühe”. Izraelnek jelképe ez!
Mi hisszük, hogy miként a múltban nem tudták, úgy a jövőben sem tudják
megsemmisíteni életünk egyetlen értelmét, célját: a Tórát, — a Tórát, mely ha-
sonlatos az olajhoz. Amiként az olaj: világossága az otthonnak, úgy a Tóra:
világossága legtágabb otthonunknak: az emberiségnek. „Az olaj a főpap pecsét-
gyűrűjébe volt zárva”: ez a Főpap maga az Örökkévaló, csak Ő a tudója mind-
annak a mély titoknak, melyet —halandók számára hozzáférhetetlenül— ma-
gába rejt a szent Tan.

Igy válik a múlt egyetlen eseménye az örök zsidó sors jelképévé.

*

Sammaj iskolája és Hillél iskolája között vita van arról, vajjon a gyertyákat
fogyó vagy növekvő hatvány szerint kell-e meggyújtani.

Ez a vita ünnepünk lényegének megértéséhez vezet közelebb bennünket.
Tudjuk ugyanis, hogy a testi és a szellemi erők s képességek közötti alapvető
különbség az, hogy a test erői az idő múltával szükségszerűen csökkennek,
a szellem ereje azonban az idő haladtával nőttön nő. „A bölcsenek, mennél
öregebbek, annál értékesebb a bölcsességük” — mondja a Talmud. Úgy vé-
lem, ehhez az igazsághoz fűződik a két iskola vitája.

Sammaj iskolája szerint a Chanukka lényege az, hogy Isten Izraelnek *testét*
— testi szabadságát, vagyonát, függetlenségét mentette meg, a makkabeusok
csak életükért, jóllétükért harcoltak. A testi szabadságra utal a gyertyák egyre
csökkenő fénye.

Ámde Hillél iskolája szerint a küzdelem tárgya a *lélek* volt: a lélek szabad-
sága, a hit szabadsága volt az az eszmény, melyért fegyvert fogtak a makka-
beusok; a lélek szabadsága, amelyhez, miként a főpap szent olajához, nem
férhet hozzá erőszak. „Az ember nem lehet ura és parancsolója a Szellemnek”
— mondja a Szentírás is.

*Hahn István fordítása, A Fény Ünnepe (Chanukka) c. kötetéből.
(Javne könyvek 5. Budapest 1946.) Az eredeti helyesírás megtartásával.*